

מסורת הש"ס

(א) שבת ק"ז: (ב) זיל הן.
(ג) יפ"י פש"י וחו"ס חולין
יב: ד"ה דמן פש"י שם לא.
ד"ה ועדלא, (ד) נפי ש"י
שבת לא, (ה) זיל להן,
(ו) ונקמן הן: ד"מ פה:
(ז) זיל ונשד וכן לקמן
בסמוך וכן לקמן סה: וד"מ
פה: איתא ונשד חמסן לפני
רש"י היה הגיטא ונשד
הלך פ"י ש"י הכא ונשד
כמו ונשד, (ח) גרמס כ.
סנהדרין קי: ע"ש, (ט) ד"ה
זיל אחרי ד"ה סנפירין,
(י) ונשד פ"י ה"ו, (יא) ד"ה
העבודה אחרי ד"ה צימסן,
(יב) שמואל א יב.

הגהות הב"ח

(א) ג' ל' לזכרם כפנינן
הו יתבי: (ב) שם ולא
ישלנו צ"ח בני אלס וכן
הזהר ה"א ליה ה"א
חמלה: (ג) שם ד' חזא וכן
ב"ה מיני ואסקי כ' מאי
חיימי לך אבין אמרה:
(ד) שם לא אמר ליה ולא
מדי: וסבקינן ליה:
(ה) רש"י ד"ה וזה לא כו'
בזה"כ ודאמרין לעיל
מאימתי מקבל רב אמר
במנהגא שמואל אבא
בתפלת חמנהגא ס"ד:
(ו) ר"ה כל מאן דפסע דלא
בעי מיקרי ס"ד חס"ד
מח"ד משחדינא ליה טורי
כ' היכי דגמיר ס"ד:
(ז) תנ"ך ד"ה שמואל כו'
שיש כ' כסלע אע"פ
שעדין הוא מפרסם
ונשעה:

מוסף רש"י

השולח דג. שהיה יליד
ועומד מנעול ויס (שבת
קז). כיון שישב בו
כסלע. כדכח סלע חייב.
משום נטילת נשמה. דמו לא
חי (שם). אושעיא ועירא
דמן חבריא. ענין
השיעור. ולי נראה דאושעיא
ועירא היה נקדח דמן
חבריה משני השנים
(וחולין לא). וע"ש (ב').
עיניה טרורות. רכות
(שבת לא).

רבינו גרשום

שישב בו כסלע חייב.
משום צידה ומשום נטילת
נשמה. אמר ליה. ר' יוסי
בר ר' אבין ובין סנפיריו.
א"ל. רב יוסף הא בין
סנפיריו ר' יוסי היא. כלבא.
גורן. משמואל הרמתי.
שהיה מבקש ומביא מטר
אפי' בימי קציר חטים.
דכתיב הלא קציר חטים
וגו'. בתרייהו. דבי
נשיאה. אוליגן. וכן קבילו
אנו. הנהו היו כמו קבילו אנו.
מעני העדה. עיקר הקדש
היינו דבי נשיאה. קדש
אתרא. דחיקא. בני אדם
דחוקים.

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

כד.

עין משפט נר מצוה

בט א ב מ"י פ"א
מה' שבת ה' א
סמג לאון סה:

תורה אור השלם

1. ויהי אם מעיני העדה
נעשתה לשגגה ונעשו כל
העדה פר בן בקר אחד
לעלה לירח נידחו לז' וכן
ומנחתו ונסבב במשפט
ועשיר עזים אחד
לחטות: במדבר טו כד

רבינו חננאל

שמע לרב אשי דתני אמר
שמואל השולח דג מן הים
כיון שישב בו כסלע חייב.
א' ליה איהו ובין סנפירין,
א"ל רב אבי רבי ר' יוסי
אינון, אמר ליה אבא
הוא, אמר ליה רב אשי
ואמאי שבתק ל' יוסי דמן
יוקרת רבן, א"ל גברא דלא
חס אמריה ואבריה עלי
דידי חיים. בריה וברתיה
מאי היא כו', כלבא, טורי.
ר' יהודה נשיאה גור
נשיאה לא אלא אתא מיטרא.
אמר שמואל הרמתי
שאמר הלא קציר חטים
היום וגו'. וכיון שקרא בא
המטר, הניע שפלות הדור
ליהודה בן גמליאל שהוא
פרס הדור וצוץ ואינו
נענה, איז לו לרור הנתקע
לכך, איז מי שעלתה בימיו
צרה ואין מי שראוי
להתפלל ולהשיב חימה,
חלש דעתיה ואתא מיטרא.
דבי נשיאה גור תענית ולא
אודיעניהו לר' יוחנן ולר'
אמי יוחנן נזיב בתעניתא
דאנן בתרייהו גריירין. דבי
נשיאה גור תענית בעי
רחמי ולא [אתא] מיטרא.
תנא להו ויהי אם מעיני
העדה נעשתה לשגגה,
משל לכלה בזמן שענייה
יפוח א"ן הנהך צריך בדיקה
כו', כלומר פרסני הדור
הוא דלא עביל. רבי אליפי
ייד לפני התיבה לפני ר'
אמי אמר (מוריד הגשם)
משיב הרוח אתא זיקא,
אמר מוריד [הגשם] אתא
מטרא, אמרי ליה מאי
עובדך, אמר להו בקיפא,
פ' בכפר דחוק דאירנט
וטרחנא ומייתניא קידושא
ואבדלתא ומפנקא להו ידי
חובתיהו... וכן ההוא
שליחא דצבורא [נחנית]
קמי דרבא, ושאלוהו ואמר
מקרי יניקי אנא ומקרינא
לכני עניי כבני עתירי ואית
לי פירא דכורי דמפרנסנא
מ' מינה כל מאן דקרי
משחדינא ליה בהו עד
דקרי. (ב) בימי רב יהודה
מכלאו ואיתי מטרא, אמרי
אי משום תורה כלוהו תנויי

(א) נראה דל' אמר ליה וזה
כיון ד' יהודה מלכו ואמי
מנעל אמר לכו מאי אענינ
אי משום תורה וכו' כ"ל.

השולח דג מן הים. שולח
כמו מגזייה כיון שיבש
בו כסלע (א) שעדיין הוא מפרסם
ונשעה שמפרסם חזר והשליכו לים
חייב משום נטילת נשמה שהיא אב
מלאכה דתנן (שבת דף עג). השומעו
והמפשיטו גבי אצות מלאכות:
הא

ועל ברתיה לא חס עלי דידי היכי חיים בריה מאי היא יומא חד הו
אגרי ליה אגרי בדברא נגה להו ולא אייתי להו ריפתא אמרו ליה
לבריה (ב) כפינן הון יתבי תותי תאינתא אמר תאנה תאנה הוציא
פירותך ויאכלו פועלי אבא אפיקו ואכלו אדהכי והכי אתא אבוה אמר
להו לא תינקטו בדעתייכו דהאי דנגהנא אמצוה טרחנא ועד השתא הוא
דסגאי אמרו ליה רחמנא לישבעך כי היכי דאשבען בך אמר להו מדיכא
אמרו הכי והכי הוה מעשה אמר לו בני אתה הטרחת את קונך להוציא
תאנה פירותיה שלא בזמנה יאסף שלא בזמנו ברתיה מאי היא הויה
ליה ברתא בעלת יופי יומא חד חזיא לההוא גברא דהוה כריא בהוצא
וקא חזי לה אמר לו מאי האי אמר ליה רבי אם ללוקחה לא זכיתי לראותה
לא אזכר אמר לה בתי קא מצערת להו לברייא שובי לעפרך ואל יכשלו
ביך בני אדם (ג) הויה ליה ההוא חמרא כדהו אגרי לה כל יומא לאורתא
הו משדרי לה אגרה אגבה ואתיא לבי מרה ואי טפו לה או בצרי לה
לא אתיא יומא חד אינשו זוגא דסנדלי עלה ולא אזלה עד דשקלונהו
מינה והדר אזלה אלעזר איש בירתא כד הו חזו ליה גבאי צדקה הו
טשו מיניה דכל מאי דהוה גביה יתיב להו יומא חד הוה סליק לשוקא
למזבן נדוניא לברתיה חזויהו גבאי צדקה טשו מיניה אזל ורהט בתרייהו
אמר להו אשבעתיכו במאי עסקיתו אמרו ליה ביתום ויתומה אמר להו
העבודה שהן קודמין לבתי שקל כל דהוה בהדיה ויהי פש ליה חד
זוגא זבן (ד) ליה חטי ואסיק שדייה באכלבא אתאי בדיתוהא אמרה לה
לברתיה מאי אייתי אבוך אמרה לה כל מה דאייתי באכלבא שדיתיה אתיא
למיפתח בבא דאכלבא חזת אכלבא דמליא חטי וקא נפקא בצניורא דדשא
ולא מיפתח בבא מחיטי אזלה ברתיה לבי מדרשא אמרה ליה בא וראה
מה עשה לך אוהבך אמר לה העבודה הרי הן הקדש עליך ואין לך בהן
אלא כאחד מעניי ישראל ר' יהודה נשיאה גור תעניתא בעי רחמי ולא אתא
מיטרא אמר כמה משמואל הרמתי ליהודה בן גמליאל אוי לו לדור
שכן נתקע אוי לו למי שעלתה בימיו כתי חלש דעתיה ואתא מיטרא דבי
נשיאה גור תעניתא ולא אודיעניהו לרבי יוחנן ולר' אמי יוחנן לקיש לצפרא אודיעניהו
אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן הא לא קבילנא עלך מאורתא אמר ליה אנן
בתרייהו גריירין דבי נשיאה גור תעניתא ולא אתא מיטרא תנא להו אושעיא
ועירא (ה) דמן חבריא ויהי אם מעיני העדה נעשתה לשגגה משל לכלה
שהיא בבית אביה כל זמן שענייה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה ענייה
טרומות כל גופה צריכה בדיקה אתו עבדיה ורמו ליה סודרא בצואריה
וקא מצעור ליה אמרו (ו) (ליה) בני מאתיה שבקיה דהא נמי מצער לך
גור אמרי ליה (ז) מידי ושבקין ליה אתון נמי שבקוהו רבי גור
תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה אילפא ואמרי לה רבי אילפי (ח) אמר משיב הרוח (ח) ונשא זיקא
מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ליה מאי עובדך אמר ליה דיינא בקוסמא דחיקא דלית ביה חמרא
לקידושא ואבדלתא טרחנא ואתינא חמרא לקידושא ואבדלתא ומפיקנא להו ידי חובתיהו רב איקלע
להוהא אתרא גור תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה שליחא דצבורא אמר משיב הרוח ונשב
זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ליה מאי עובדך אמר ליה מיקרי דרדקי אנא ומקרינא
לכני עניי כבני עתירי וכל דלא אפשר ליה לא שקלינא מיניה מידי ואית לי פירא דכוורי וכל מאן
דפשע משחדינא ליה מינייהו ומסדרינן ליה ומפייסין ליה עד דאתי וקרי רב נחמן גור תעניתא
בעא רחמי ולא אתא מיטרא אמר שקלוה לנחמן חבוטו מן גודא לארעא חלש דעתיה ואתא מיטרא
רבה גור תעניתא בעי רחמי ולא אתא מיטרא אמרו ליה והא רב יהודה כי הוה גור תעניתא
אתא מיטרא אמר להו מאי אעביד אי משום תנויי אנן עדיפינן מינייהו דכשני דרב יהודה (י) כל תנויי
בנויקן

ביון רחוינן דכל מיליה לשום שמים לא אמרי ליה (ז) מידי ושבקין ליה אתון נמי שבקוהו רבי גור
תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה אילפא ואמרי לה רבי אילפי (ח) אמר משיב הרוח (ח) ונשא זיקא
מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ליה מאי עובדך אמר ליה דיינא בקוסמא דחיקא דלית ביה חמרא
לקידושא ואבדלתא טרחנא ואתינא חמרא לקידושא ואבדלתא ומפיקנא להו ידי חובתיהו רב איקלע
להוהא אתרא גור תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה שליחא דצבורא אמר משיב הרוח ונשב
זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ליה מאי עובדך אמר ליה מיקרי דרדקי אנא ומקרינא
לכני עניי כבני עתירי וכל דלא אפשר ליה לא שקלינא מיניה מידי ואית לי פירא דכוורי וכל מאן
דפשע משחדינא ליה מינייהו ומסדרינן ליה ומפייסין ליה עד דאתי וקרי רב נחמן גור תעניתא
בעא רחמי ולא אתא מיטרא אמר שקלוה לנחמן חבוטו מן גודא לארעא חלש דעתיה ואתא מיטרא
רבה גור תעניתא בעי רחמי ולא אתא מיטרא אמרו ליה והא רב יהודה כי הוה גור תעניתא
אתא מיטרא אמר להו מאי אעביד אי משום תנויי אנן עדיפינן מינייהו דכשני דרב יהודה (י) כל תנויי
בנויקן